

bestuur. Het hoofdbestuur stelde voor hierin te voorzien door het benoemen van een weeden voorzitter, om alzo den voorzitter van veel werk te ontlasten; hij meende, dat men de andere hoofdbestuurders bij toerbeurt voor die taak zou kunnen aanwijzen en alsdan bezoldigen.

Nu meen ik, dat eerst onderzocht zou moeten worden, in hoeverre de hoofdbestuurders in staat zouden zijn, gelet ook op hunne praktijk, dit werk over te nemen. Maar wanneer wij nu hooren van iemand, die tot oordeelen bevoegd is, dat een volwaardig secretaris alleen *niet* voldoende is, dan zouden wij toch door zulk een benoeming half werk alias geen werk doen.

Vandaar dan ook, dat ik den afgevaardigden verzocht, om vóór wij een besluit zouden nemen, dit antwoord van SCHREVE nog eens in hun afdeeliningsvergaderingen te bespreken.

Uit gesprekken toch met enkele afgevaardigden, voorstanders van een volwaardig secretaris, bleek reeds na afloop der vergadering, welk een indruk deze mededeeling van den secretaris op hen gemaakt had en hoe hun meening daardoor gewijzigd was.

Rotterdam, 1 Augustus 1920.

Dr. B. C. VAN DER NAGEL.

VROEDVROUW EN ARTS.

Naar aanleiding van de ingezonden stukken in het Tijdschrift, waarin een vergelijking werd gemaakt tusschen hulp van den dokter of eene vroedvrouw bij bevalingen, wil ik u mededeelen, dat ik, kortgeleden, geroepen werd bij eene kraamvrouw, omdat de vliezen gebroken waren. Wegens naast den schedel uitgerekte nog kloppende navelstreng, verrichtte ik, na zoo snel mogelijk de aseptische voorzorgen in acht genomen te hebben, en na katheterisatie, forcipale extractie, en bracht een, hoewel asphyctisch, toch spoedig goed ademend gezond kind te voorschijn. Wat ben ik dankbaar, dat ik als medicus die vrouw kon helpen en niet vroedvrouw was. (Voor de mogelijkheid, de vroedvrouw ook kunstverlossingen te laten verrichten, voel ik althans nog niets).

Amsterdam, 2 Augustus 1920.

M. GOUDVIS.

SAMENWERKING VAN MAAGARTS EN CHIRURG.

In het *Tijdschrift* van 24 Juli 1920 komt onder de rubriek „Vereenigingsverslagen” het verslag voor van een vergadering, gehouden op Zondag 16 Mei 1920, van de Nederl. Vereeniging van maag-darm-artsen (bldz. 363 enz.).

Dit verslag heeft op mij, en allicht op velen met mij, een zóó onaangename indruk gemaakt, dat ik niet kan nalaten, hiertegen een enkel woord van protest te laten hooren.

Een van de aanwezige leden hield daar een voordracht over samenwerking van maagarts en chirurg. En zoowel in deze voordracht, als in de daarover gevoerde discussie, is zóóveel krenkends gezegd aan het adres van den huisarts, maar veel meer nog aan dat van den chirurg, dat ik de gedachte niet heb kunnen onderdrukken, dat de 10 vergaderde maag-darm-artsen eenigszins bitter waren, en zichzelf in hun geweldige en nimmer falende kennis van de maagziekten door andere gewonere medici miskend achtten.

Voor al de chirurgen kregen er van langs.

De één maakte een darmlis te lang, de ander koos niet de juiste plaats voor de anastomose.

De één maakte deze, de andere die fout. En het was niet dan huiverend, dat men een maagpatiënt aan de handen van den chirurg toevertrouwde.

Ik zelf ben geen chirurg. Doch van onze Nederlandsche chirurgen heb ik toch nog al den indruk gekregen, dat zij goed onderlegd zijn; dat zij weten, wat zij doen, na een nauwkeurig klinisch onderzoek en vastgestelde diagnose; en dat zij zelve de verantwoording durven dragen van wat zij ondernemen.

En voor de zóóveelste maal werd ik, door deze discussie, weer in mijne opvatting

gestijfd, dat het specialisme van deze maag-darm-artsen toch een heel vreemd specialisme is.

Behalve toch, dat zij niet enkel maag en darm tot hun terrein hebben gekozen, maar ook de z.g.n. stofwisselingsziekten, waartoe dus eigenlijk *eenigszins ruim opgevat*, alle ziekten behooren, zijn zij daarenboven niet consequent in hun behandeling.

Een specialist in neus-, keel- en oorziekten is dat wel. Hij toch opereert zijn gevallen *zelf*.

De oogarts doet dit ook, de gynaecoloog, de orthopaedist eveneens. Zij behandelen de speciale organen tot in laatste instantie; zij zijn dus consequent.

Doch twee soorten specialisten zijn er, die dit *niet* doen, en dus geen specialisten in den eigenlijken zin zijn.

Dat zijn de kinderartsen, die ook niet opereeren, en die bovendien een geheel mensch in behandeling nemen. En dat zijn de maag-darm-stofwisselings artsen.

En het is wel merkwaardig, dat juist met deze laatste twee categorieën de huisarts meestal geen vloten omgang in de praktijk heeft.

De klacht van ontelbare huisartsen is, dat een patiënt zóó vaak wordt ingepalmd zonder bericht, of te lang of voorgoed wordt vastgehouden.

„Du haut de leur grandeur” wordt in de genoemde vergadering geconstateerd, dat „een normale appendix, op vermoeden de oorzaak van maagklachten te zijn, zóó nu „en dan op aanwijzing van den huisarts nog wel eens geopereerd wordt.” (Bldz. 365)

Alsof de chirurg zich zóó maar wat laat suggereeren, zonder zelf een onderzoek in te stellen naar de gevoeligheid, van den appendix!

De vergaderde heeren „stooten bij deze misstanden op een eigenaardige mentaliteit „van den arts in het algemeen” (met uitzondering waarschijnlijk van de 10 vergaderde „heeren) „die meer misschien nog dan elk ander burger zonder critiek aanvaardt, wat „de reclame hem voorzet. Dit pleit nu juist niet voor een door opleiding en studie „verkregen vast geestelijk bezit.” (Bldz. 367).

„Alleen verbetering is mogelijk” zegt een ander, als wij die misslagen, begaan door „het uitschakelen der gastrologische ervaring, publiek maken.”

Gelukkig, dat er toch nog iets was, waaruit niet de algeheele onfeilbaarheid der vergaderde maag-darm-artsen bleek.

Volgens den één toch sloot achylie het ulcus *met zekerheid* uit, volgens een ander was dit niet zóó heelemaal zeker.

Een dankbaar onderwerp voor een volgende vergadering. Daar zouden de heeren dan tevens heel wetenschappelijk kunnen uitmaken, of het geen tijd wordt, dat zij zelven de chirurgie eens gaan leeren. Zooals thans schijnt het toch maar half te gaan!

Mij dunkt, het is welletjes.

En het lust mij niet, met verdere aanhalingen door te gaan. Een ieder leze het genoemde verslag om in de stemming te komen.

Wat hebben de hoogleeraren PEL en NOLEN, met hun ervaren blik, gelijk gehad, toen zij een waarschuwend woord richtten tegen het al te veel specialiseeren, het al te blind staren op één ziek orgaan.

En toen zij voorspelden, dat het nòch in het belang der menschheid, nòch in dat van den geneeskundigen stand zou blijken te zijn, wanneer het zóó doorging.

En helaas! het gaat zóó door.

Nijmegen, 1 Aug. 1920.

G. VAN ALPHEN.

PHYSIOLOGISCHE BEPALING VAN DE WAARDE VAN GENEESMIDDELEN.

Prof. VAN LEERSUM sprak in zijn boekbeoordeeling twijfel uit of de physiologische bepaling zich lang zou handhaven. Als voorbeeld noemde hij de bijnier en schreef: Het is reeds ten aanzien van de bijnier gelukt (nl. een kwantitatieve scheikundige analyse) en wel binnen verrassend korten tijd. Ik heb het feit of die analyse gelukt was in twijfel getrokken en heb beweerd dat, al ware adrenaline het werkzame bestanddeel van de bijnier, dat wij dan nog niet heel ver zijn met de kennis van de